

Sygn. akt IV P 210/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 lutego 2017 r.

Sąd Rejonowy w Jeleniej Górze Wydział IV Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSR Marta Ładzińska

Ławnicy: Aleksandra Dobrowolska, Wiesław Wójciakowski

Protokolant: Agnieszka Zamojska

po rozpoznaniu w dniu 16 lutego 2017 r. w Jeleniej Górze

sprawy z powództwa **B. K.**

przeciwko **M. Z.**

o ustalenie istnienia stosunku pracy

I. powództwo oddała,

II. koszty sądowe, od uiszczenia których powódka była zwolniona, zalicza na rachunek Skarbu Państwa.

Aleksandra Dobrowolska SSR Marta Ładzińska Wiesław W.

Sygn. akt IV P 210/15

UZASADNIENIE

Powódka B. K. pozwem wniesionym przeciwko E. B. żądała ustalenia istnienia stosunku pracy nawiązanego pomiędzy stronami na podstawie umowy o pracę z dnia 1.07.2014 r. na okres do dnia do 31.08.2014 r. Wniosła również o zasądzenie na jej rzecz kosztów postępowania w tym kosztów ewentualnego zastępstwa procesowego wg norm przepisanych.

W uzasadnieniu żądania powódka wskazała, że pozwana prowadziła działalność gospodarczą pod nazwą E. E.-M. Firma Handlowo usługowa w B., w ramach której świadczyła usługi polegające na wykonywaniu prac budowlano – dociepleniowych.

W dniu 1.07.2014 r. M. Z. jako pełnomocnik pozwanej wypytywał powódkę o jej dane personalne i stan rodzinny. Dał powódce do zrozumienia, że zamierza ją zatrudnić. Powódka oświadczyła, że jest zainteresowana zawarciem umowy o pracę. W dniu 1.07.2014 r. powódka podjęła pracę. Powódka miała wykonywać prace porządkowe na placu budowy i w wynajmowanych przez pozwaną pomieszczeniach, w których mieszkali zatrudnieni przez nią pracownicy budowlani. Dodatkowo powódka zobowiązana była do przygotowywania posiłków dla tych pracowników. W zamian za to powódka miała otrzymywać wynagrodzenie w kwocie 1.680 zł brutto oraz mogła dodatkowo nieodpłatnie korzystać z jednego z pokoi w lokalu wynajmowanym dla pracowników przez pozwaną. Powódka codziennie stawiała się do pracy zgodnie z narzuconym przez pozwaną harmonogramem. Pozwana za pośrednictwem M. Z. nadzorowała pracę powódki.

Pozwana zobowiązała się do wypłacania powódce wynagrodzenia do 10-go dnia każdego miesiąca z dołu.

W dniu 31.08.2014r. powódka wraz ze swoim partnerem S. B. musieli opuścić zajmowany pokój. Powódka została poinformowana przez pełnomocnika pozwanej, że rozliczenie końcowe pomiędzy stronami nastąpi niezwłocznie, jednak nie nastąpiło ono do dnia dzisiejszego. Pomimo wielokrotnych próśb powódki, pozwana odmawiała dokonania na jej rzecz zapłaty.

W ocenie powódki czynności świadczone przez nią na rzecz pozwanej stanowiły w istocie realizację zawartej w formie ustnej umowy o pracę.

W odpowiedzi na pozew (k. 17) pozwana E. B. wniosła o oddalenie powództwa i zasądzenie od powódki kosztów postępowania. Zarzuciła, że nie zawierała z powódką żadnej umowy, a ponadto nie zna powódki, nigdy nie wynajmowała jej mieszkania i nie zatrudniała osób, o których powódka pisze w pozwie. Pozwana wskazała, że powódka pierwotnie domagała się od niej zapłaty kwoty 1.143 zł, albowiem miała jakieś rozliczenia z M. Z.. Zarzuciła, że zawarła umowę o podwykonawstwo z firmą (...) i to M. Z. wynajmował mieszkanie w J. oraz zatrudniał pracowników do pracy na budowie.

Postawieniem z dnia 16.02.2016 r. postępowanie w sprawie zostało zawieszono na podstawie przepisu art. 177 § 1 pkt 5 k.p.c.

Postawieniem z dnia 26.07.2016 r. postępowanie w sprawie zostało podjęte.

Na rozprawie w dniu 11.10.2016 r. Sąd wezwał do udziału w sprawie w charakterze pozwanego na mocy art. 194 § 1 k.p.c. M. Z..

Strony wyraziły zgodę, by M. Z. wstąpił w miejsce E. B. jako pozwany oraz wyraziły zgodę na zwolnienie E. B. od udziału w sprawie.

Na podstawie art. 194 § 2 k.p.c. sąd zwolnił E. B. od udziału w sprawie w charakterze pozwanej.

Na rozprawie w dniu 13.12.2016 r. (k – 67v) powódka sprecyzowała żądanie pozwu wskazując, że żąda ustalenia, że była zatrudniona w wymiarze 1/2 etatu, z minimalnym wynagrodzeniem.

Pozwany M. Z. na rozprawie w dniu 13.12.2016 r. (k. 67) wniósł o oddalenie powództwa.

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny:

Pozwany M. Z. prowadzi działalność gospodarczą pod nazwą M. Z. (...) Z. M. w R.. Przedmiotem działalności gospodarczej pozwanego jest wykonywanie pozostałych instalacji budowlanych.

(dowód: bezsporne, a nadto: wciąg z Ewidencji Działalności Gospodarczej, k – 53)

E. B. prowadzi działalność gospodarczą pod nazwą E. B. E.-MAR Firma Handlowo - Usługowo – Budowlana w B..

Przedmiotem działalności gospodarczej E. B. są roboty budowlane.

(dowód: bezsporne, a nadto: wciąg z Ewidencji Działalności Gospodarczej, k – 12)

M. Z. zawarł w dniu 1.07.2014 r. z E. B. umowę o podwykonawstwo, na mocy której wykonawca zlecił, a podwykonawca przyjął do wykonania roboty budowlane, tj. remont elewacji na budynku wielorodzinnym przy ul. (...) w J.. M. Z. nie był pełnomocnikiem E. B..

(**dowód** : umowa z dnia 1.07.2014 r., k – 23, zeznania świadka E. B., k – 67v-68)

M. Z. w celu wykonania powyższej umowy zatrudniał pracowników: S. B., P. D., B. L. (1), P. S..

(**dowód** : zeznania świadków: S. B., k -50v-51, B. L. (1), k – 68-68v, P. S., k – 103v-104, przesłuchanie pozwanego, k – 104v-105)

M. Z. dla swoich pracowników wynajął mieszkanie w J.. W mieszkaniu tym, jako partnerka S. B., w okresie lipca i sierpnia 2014 r. zamieszkiwała również powódka. Pozwany zezwolił powódce na zamieszkiwanie w wynajętym przez niego dla pracowników lokalu, ponieważ powódka była partnerką S. B. – pracownika pozwanego. Pozwany zgodził się na to nieodpłatne zamieszkiwanie, w zamian za co powódka miała sprzątać mieszkanie. Powódka sporadycznie sprzątała w tym lokalu - w zajmowanym przez siebie pokoju.

(**dowód** : zeznania świadka E. B., k – 67v-68, zeznania świadka B. L. (1), k – 68-68v, zeznania świadka P. S., k – 103v-104, częściowo przesłuchanie powódki, k – 104-104v, przesłuchanie pozwanego, k – 104v-105)

Powódki nie łączyła z pozwanym umowa o pracę ani też żadna umowa cywilnoprawna poza umową najmu lokalu.

Powódka nie wykonywała na rzecz pozwanego żadnych prac, nie sprzątała na budowie, sporadycznie sprzątała w mieszkaniu – w zajmowanym przez siebie pokoju, nie gotowała posiłków dla pracowników pozwanego. Pracownicy pozwanego żywili się we własnym zakresie.

(dowód: zeznania świadka zeznania świadka B. L. (1), k – 68-68v, zeznania świadka P. S., k – 103v-104, przesłuchanie pozwanego, k – 104v-105)

Powódka pismem z dnia 18.09.2014 r. wezwała E. B. i M. Z. do zapłaty kwoty 1.143 zł, wskazując, że robiła zakupy żywnościowe dla ekipy budowlanej M. Z., który obiecywał jej zawarcie umowy zlecenia.

E. B. pismem z dnia 10.10.2014 r. wskazała, że nie zna powódki i nie ma względem niej żadnego zadłużenia.

(**dowód** : pismo z dnia 18.09.2014 r., k – 19, pismo z dnia 10.10.2014 r., k – 20)

Powódka pismem z dnia 16.03.2015 r. skierowała do E. B. wezwanie do zapłaty kwoty 1.143 zł.

(**dowód**: pismo z dnia 16.03.2015 r., k – 21-22)

Ustalając stan faktyczny w niniejszej sprawie Sąd oparł się na dowodach z dokumentów, których wiarygodności i mocy dowodowej żadna ze stron nie kwestionowała. Sąd dał wiarę zeznaniom świadków S. B., B. L. (1), P. S., albowiem zeznania te w zakresie istotnym dla rozstrzygnięcia były spójne i logiczne. Świadkowie zgodnie zeznawali, że powódka mieszkała wraz ze swoim partnerem S. B. w wynajmowanym przez pozwanego lokalu oraz że nie gotowała dla nich, nie sprzątała placu budowy, nie sprzątała tego mieszkania. Sąd jedynie częściowo dał wiarę zeznaniom świadka S. B., albowiem stały one w sprzeczności z pozostałym materiałem dowodowym zebrany w sprawie. Sąd ustalił stan faktyczny w sprawie biorąc również za podstawę przesłuchania stron, w zakresie, w jakim były one zgodne z dowodami z dokumentów i zeznaniami świadków.

Sąd zważył co następuje:

Powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie.

Podstawą żądania powódki był przepis art. 189 k.p.c., zgodnie z którym powód może żądać ustalenia przez sąd istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa, gdy ma w tym interes prawny.

Wskazać należy, że powódka miała interes prawny w ustaleniu istnienia stosunku pracy zgodnie z przepisem art. 189 k.p.c. Legalna definicja pojęcia interesu prawnego nie istnieje, jego funkcja wynika z przepisów, zaś treść znaczeniową kształtuje praktyka. O prawnym charakterze interesu, czyli o potrzebie wszczęcia oznaczonego postępowania i uzyskania oznaczonej treści orzeczenia decyduje, istniejąca obiektywnie, potrzeba ochrony sfery prawnej powoda (tak: wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie, z dnia 19.09.2015 r., sygn. akt I ACa 2010/14, publ. LEX nr 1843206).

W orzecznictwie nie jest sporne, że w razie sporu co do rodzaju stosunku prawnego, na podstawie którego była świadczona praca, pracownikowi przysługuje roszczenie o ustalenie rodzaju i treści umowy w oparciu o treść art. 189 k.p.c.

Materialnoprawną podstawą zasadności powództwa o ustalenie stosunku prawnego lub prawa jest istnienie interesu prawnego. Kryteriami oceny zasadności żądania powoda są: po pierwsze istnienie lub nieistnienie stosunku prawnego lub prawa oraz, po drugie, posiadanie przez powoda interesu prawnego. Są to kryteria merytoryczne, a negatywna ocena spełnienia przez powoda któregoś z nich skutkuje oddaleniem, a nie odrzuceniem powództwa (postanowienie S.N. z 7 kwietnia 2010 r., II PK 167/09; LEX nr 602241). Interes prawny istnieje wówczas, gdy zachodzi stan niepewności co do istnienia stosunku prawnego lub prawa, a wynik postępowania doprowadzi do usunięcia niejasności i wątpliwości w tym zakresie i zapewni powodowi ochronę jego prawnie chronionych interesów, czyli definitywnie zakończy spór istniejący lub prewencyjnie zapobiegnie powstaniu takiego sporu w przyszłości. Pracownik ma interes prawny w ustaleniu rzeczywistej treści stosunku pracy, jeżeli wynikające z niego roszczenia majątkowe mogą powstać dopiero w przyszłości (por.: wyrok Sądu Najwyższego z 5.12.2002 r., I PKN 629/01, OSNP 2004/11/194, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 kwietnia 2010 r., II PK 342/09; LEX nr 585783).

Kwestią sporną w niniejszym postępowaniu było, czy istniał jakikolwiek stosunek prawny pomiędzy stronami, a jeśli tak, to czy nosił on cechy stosunku pracy.

W ustalonym przez Sąd stanie faktycznym Sąd doszedł do przekonania, że stron nie łączył stosunek pracy w okresie od 01.07.2014 r. do 31.08.2014 r. ani też żaden inny odpłatny stosunek cywilnoprawny, mogący skutkować żądaniem zapłaty ze strony powódki, poza umową najmu lokalu.

Ustalając niniejszą okoliczność Sąd oparł się na zeznaniach świadków oraz na przesłuchaniu pozwanego.

Bezspornym było, że powódka zamieszkiwała w lokalu wynajmowanym przez pozwanego dla zatrudnionych przez niego pracowników budowlanych. Sąd dał wiarę pozwanemu, że pozwany zezwolił powódce na zamieszkiwanie w tym lokalu, ponieważ powódka była partnerką S. B. – pracownika pozwanego. Pozwany zgodził się na to nieodpłatne zamieszkiwanie, w zamian za co powódka miała sprzątać mieszkanie.

Potwierdzały to zeznania świadków B. L. (2) i P. S., którzy zgodnie zeznawali, że powódka mieszkała ze swoim partnerem S. B., nie sprzątała mieszkania, nie gotowała dla pracowników pozwanego.

Zeznaniom świadków przesłuchaniu pozwanego w tym zakresie sąd dał wiarę, albowiem odpowiadały one zasadom doświadczenia życiowego i logiki. Żaden ze świadków poza byłym partnerem powódki – S. B. - nie potwierdził wykonywania przez powódkę jakichkolwiek czynności na rzecz pozwanego. Zeznania tego świadka Sąd traktował natomiast z ostrożnością ze względu na bliskie relacje łączące go w przeszłości z powódką.

Nawet w przypadku przyjęcia, że strony łączył jakiś stosunek zobowiązaniowy, z pewnością nie miał on cech umowy o pracę.

Zgodnie z przepisem art. 22 § 1 k.p. przez nawiązanie stosunku pracy pracownik zobowiązuje się do wykonywania pracy określonego rodzaju na rzecz pracodawcy i pod jego kierownictwem oraz w miejscu i czasie wyznaczonym przez pracodawcę, a pracodawca - do zatrudniania pracownika za wynagrodzeniem. Zgodnie z § 11 zatrudnienie w warunkach określonych w § 1 jest zatrudnieniem na podstawie stosunku pracy, bez względu na nazwę zawartej przez strony umowy.

Zaznaczając podstawowe cechy zatrudnienia w ramach stosunku pracy, takie jak: dobrowolne, odpłatne świadczenie pracy przez pracownika na rzecz pracodawcy, pod kierownictwem tego pracodawcy, ustawodawca ustanawia w art. 22 § 11 KP zasadę zatrudnienia w ramach stosunku pracy. Nie stwarza jednak domniemania prawnego zawarcia umowy o pracę (tak: wyr. SN z: 23.9.1998 r., II UKN 229/98, OSNAPiUS 1999, Nr 1, poz. 627; 29.6.2010 r., I PK 44/10, MoPr 2010, Nr 10, s. 535, teza pierwsza, cyt. za: Komentarz do KP K.Świątkowski 2016, wyd. 5, publ. Legalis). Umowa

o pracę posiada cechy stosunku zobowiązaniowego – jest dobrowolna, dwustronnie zobowiązująca, odpłatna i konsensualna. Stosunek pracy charakteryzuje się przede wszystkim koniecznością osobistego wykonania pracy określonego rodzaju w ustalonym miejscu i czasie, podporządkowaniem pracownika pracodawcy, wykonywaniem pracy na rzecz pracodawcy i na jego ryzyko, a ponadto odpłatnością pracy.

Istotne znaczenie ma okoliczność, że o wyborze podstawy zatrudnienia decyduje zgodna, autonomiczna wola stron (por. min. wyrok Sądu Najwyższego z 26.3.2008 r., I UK 282/07, publ. LEX nr 411051).

Zasadniczą cechą umowy o pracę jest wykonywanie pracy pod kierownictwem pracodawcy, czyli wykonywanie pracy podporządkowanej. Na podporządkowanie pracownika składa się kierownictwo podmiotu zatrudniającego oraz wyznaczenie przez niego czasu i miejsca wykonywania pracy. Termin "kierownictwo" jest określeniem, które ma zastosowanie jedynie w zakresie świadczenia pracy (tak: wyrok SN z 22.4.2015 r., II PK 153/14, OSP 2015, Nr 5, poz. 62 z głosem A. Musiały, Komentarz do KP K.Świątkowski 2016, wyd. 5, publ. Legalis). Podporządkowanie jest rozumiane jako obowiązek osobistego wykonywania pracy w zespole zorganizowanym przez pracodawcę, w ściśle oznaczonym miejscu i czasie (por. wyrok SN z dnia 25 listopada 2005 roku, I UK 68/05, Wokanda 2006/4/26).

W przedmiotowej sprawie powódka nie wykazała ww. elementu, a nawet go nie podnosiła. Pozwany nie wydawał powódce poleceń, nie nadzorował jej w żadnym zakresie. Żaden ze świadków nie potwierdził kierownictwa pozwanego wobec powódki, wyznaczenia jej godzin i miejsca pracy, a przede wszystkim – wykonywania jakiegokolwiek pracy przez powódkę na rzecz pozwanego.

Sama powódka pozew pierwotnie skierowała przeciwko E. B. i to ją wzywała do zapłaty. Następnie na rozprawie w dniu 11.10.2016 r. powódka przyznała, że nie zna E. B. i że to nie z nią zawierała umowę. Dowodzi to wysokiej niewiarygodności powódki.

Kolejną cechą umowy o pracę jest jej odpłatność. W przedmiotowej sprawie powódka nie wykazała, by umawiała się z pozwanym na jakiegokolwiek wynagrodzenie. Wręcz przeciwnie – na rozprawie w dniu 13.12.2016 r. powódka wskazała, że nie umawiała się z pozwanym na wynagrodzenie, potwierdza to wiarygodność pozwanego, który wskazywał, że użył powódce miejsce w pokoju w zamian za sprzątnięcie mieszkania.

Także wola stron o do zawarcia umowy o pracę nie została wykazana.

Z tych względów nie sposób przyjąć, że strony łączyła umowa o pracę.

Pewne czynności mogą być wykonywane w ramach różnych umów, tj. zarówno w ramach umowy o pracę, jak i umowy cywilnoprawnej. W takim wypadku kwalifikacji prawnej umowy łączącej strony należy dokonać za pomocą metody typologicznej, tj. przez rozpoznanie i wskazanie jej cech dominujących (por. wyrok SN z dnia 18 czerwca 1998 r., I PKN 191/98, OSNAPiUS z 1999 r., Nr 14, poz. 449). Dopiero gdy w stosunku prawnym nie można ustalić przeważających cech stosunku pracy, o jego charakterze powinna decydować formalna nazwa lub sposób realizowania zobowiązania cywilnoprawnego (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 2 września 1998 r., I PKN 293/98, OSNAPiUS z 1999 r., Nr 18, poz. 582).

Jedynym stosunkiem prawnym, co do którego możliwe jest przyjęcie, że łączył strony to stosunek najmu, zdefiniowany w przepisie art. 680 i nast. k.c. Na podstawie umowy najmu wynajmujący zobowiązuje się oddać najemcy rzecz do używania, a najemca zobowiązuje się płacić mu umówiony czynsz. Czynsz nie musi być przy tym oznaczony w pieniądzech, lecz może nim być świadczenie innego rodzaju, np. czynności porządkowe – jak w przedmiotowej sprawie. Czynności te stanowią ekwiwalent czynszu. Sformułowana w taki sposób ustna umowa najmu nie rodzi natomiast żadnych zobowiązań po stronie pozwanego w niniejszym postępowaniu.

Przenosząc powyższe twierdzenia na grunt niniejszej sprawy Sąd uznał, że żądanie powódki jest nieuzasadnione, co skutkowało orzeczeniem jak w punkcie I wyroku.

Zgodnie z art. 108 § 1 k.p.c., Sąd rozstrzyga o kosztach w każdym orzeczeniu kończącym sprawę w instancji. Z tych względów w punkcie II wyroku Sąd na podstawie przepisu art. 113 u.k.s.c. w zw. z art. 98 k.p.c. obciążył nieuiszczonymi przez powódkę kosztami sądowymi Skarb Państwa, uznając, że brak jest podstaw do obciążania nimi strony wygrywającej postępowanie – pozwanego – a powódka była od kosztów sądowych w niniejszej sprawie zwolniona.

Na marginesie rozważań wskazać należy, że powódka przedłożyła pełnomocnictwo udzielone J. T., które w ocenie Sądu nie odpowiadało wymogom przewidzianym w przepisie art. 87 k.p.c. Pełnomocnik powódki został wezwany postanowieniem wydanym na rozprawie dnia 11.10.2016 r. (k – 50v) do uzupełnienia braków pełnomocnictwa, poprzez wykazanie, że mieści się ono w granicach dyspozycji przepisu art. 87 k.p.c., jednak nie uczynił zadość temu wezwaniu. W związku z powyższym sąd na rozprawie w dniu 13.12.2016 r. (k – 67v) odmówił J. T. udziału w sprawie w charakterze pełnomocnika powódki, co oznacza, że powódka działała w sprawie bez pełnomocnika.

W związku z powyższym orzeczono jak w sentencji.